Dodatek nutowy

Józef Antoni Franciszek Elsner urodził się 1 czerwca 1769 r. w Grodkowie na Opolszczyźnie; zmarł 18 kwietnia 1854 r. w Warszawie. Należał on bez wątpienia do najważniejszych postaci życia muzycznego na ziemiach polskich w I połowie XIX w. Chociaż pierwszym językiem kompozytora był niemiecki, pisał on również dzieła do tekstów polskich, a nawet poświęcił mowie polskiej pracę teoretyczną (*Rozprawa o metryczności i rytmiczności języka polskiego*). Jego zasługi dla polskiej kultury muzycznej w okresie zaborów trudno przecenić. Szczególne znaczenie miała działalność organizacyjna, publicystyczna i dydaktyczna. Szerszym kręgom melomanów Elsner znany jest głównie jako nauczyciel Fryderyka Chopina, jednak jedną z najważniejszych dziedzin aktywności twórczej kompozytora była muzyka kościelna — do tego nurtu zaliczają się jego pierwsze dzieła, powstające jeszcze w latach nauki u wrocławskich dominikanów i jezuitów; muzyka religijna dominuje również w późniejszym okresie twórczości, zwłaszcza po upadku powstania listopadowego. Była ona wysoko oceniana przez współczesnych — Józef Sikorki w swoim *Doręczniku muzycznym*, opublikowanym w 1852 r., stwierdza: „Z naszych kompozytorów kościelnych na pierwszym miejscu staje Józef Elsner. [W jego dziełach] liryzm największą gra (...) rolę, rzadko dramatyczności dopuszczając wstępu, a więc utrzymując prace te (...) w najprzyzwoitszym przeznaczeniu tonie”[1]. Bardzo obszerny dorobek kompozytora w zakresie muzyki religijnej obejmuje ponad sto pozycji. Wśród nich znajdujemy msze, nieszpory, hymny, offertoria, graduały i inne gatunki, pisane zarówno do tekstów łacińskich, jak i — zgodnie z duchem czasu — polskich (pojedyncze dzieła powstawały również do tekstów rosyjskich, niemieckich, a nawet hebrajskich). Były one odpowiedzią na zapotrzebowanie zespołów profesjonalnych, jak i chórów amatorskich działających przy mniejszych parafiach, stąd też twórczość religijna Elsnera stanowi zbiór bardzo zróżnicowany pod względem doboru środków wykonawczych i artystycznych. Szczególne związki — zarówno duchowe, jak i muzyczne — łączyły kompozytora z jasnogórskim klasztorem oo. paulinów. 27 września 1829 r. w uznaniu zasług dla kultury muzycznej Jasnej Góry został on, wraz z rodziną, zaliczony w poczet konfratrów zakonu paulińskiego[2]. O wykonaniach utworów Elsnera w częstochowskim sanktuarium donosiła wtedy warszawska prasa[3]. Dobrze udokumentowany jest również jego pobyt w Częstochowie w dniach 17–18 września 1847 r., kiedy to wykonano

---

[1] J. SIKORKI, *Doręcznik muzyczny: treściwe przedstawienie muzyki dzisiejszéj, ze szczególnem baczeniem na miejscowe potrzeby, przykładami w nutach do objaśnienia niektórych szczegółów niezbędnemi i słownikiem wyrazów muzycznych*, Warszawa 1852; cyt. za: A. NOWAK-ROMANOWICZ, *Józef Elsner. Monografia*, t. I, Kraków 1957, s. 227.

[2] L. PIETRAS, *Józef Elsner — konfrater Paulinów*, „Ruch Muzyczny” (2004), nr 16, s. 36.

[3] „Kurier Warszawski” (18 XI 1829), nr 249.

m.in. dwie msze jego autorstwa (*d-moll* i prawdopodobnie *F-dur*)[4]. W archiwum jasnogórskim zachowało się niespełna 50 utworów Elsnera, zarówno w postaci druków, jak i rękopisów (w tym i autografów). Wśród nich znajduje się druk *Canticum Simeonis* op. 69, wydany w Berlinie w drukarni Schlesingera w 1841 r. Jest to utwór przeznaczony na pięć głosów wokalnych bez towarzyszenia instrumentów. Zachowawcza stylistyka kompozycji nawiązuje w odległy sposób do polifonii mistrzów renesansu, co zostało podkreślone zwłaszcza przez wybór obsady *a cappella* oraz zastosowanie techniki imitacyjnej. Z drugiej strony warstwa tonalno-harmoniczna jest bez wątpienia utrzymana w języku wczesnoromantycznym. Taki dobór środków zdaje się zapowiadać późniejsze postulaty odnowy muzyki kościelnej w duchu cecyliańskim, które doszły do głosu w II połowie XIX w.

Wstęp, przygotowanie do wydania i skład komputerowy nut: Maciej Jochymczyk

---

[4] Szczegółowe informacje o wizycie Elsnera na Jasnej Górze w 1847 r. czerpiemy m.in. z relacji pióra Karola Milewskiego, zamieszczonej w „Kurierze Warszawskim"; por. NOWAK-ROMANOWICZ, *Józef Elsner. Monografia*, s. 251.

Canticum Simeonis

Józef Elsner

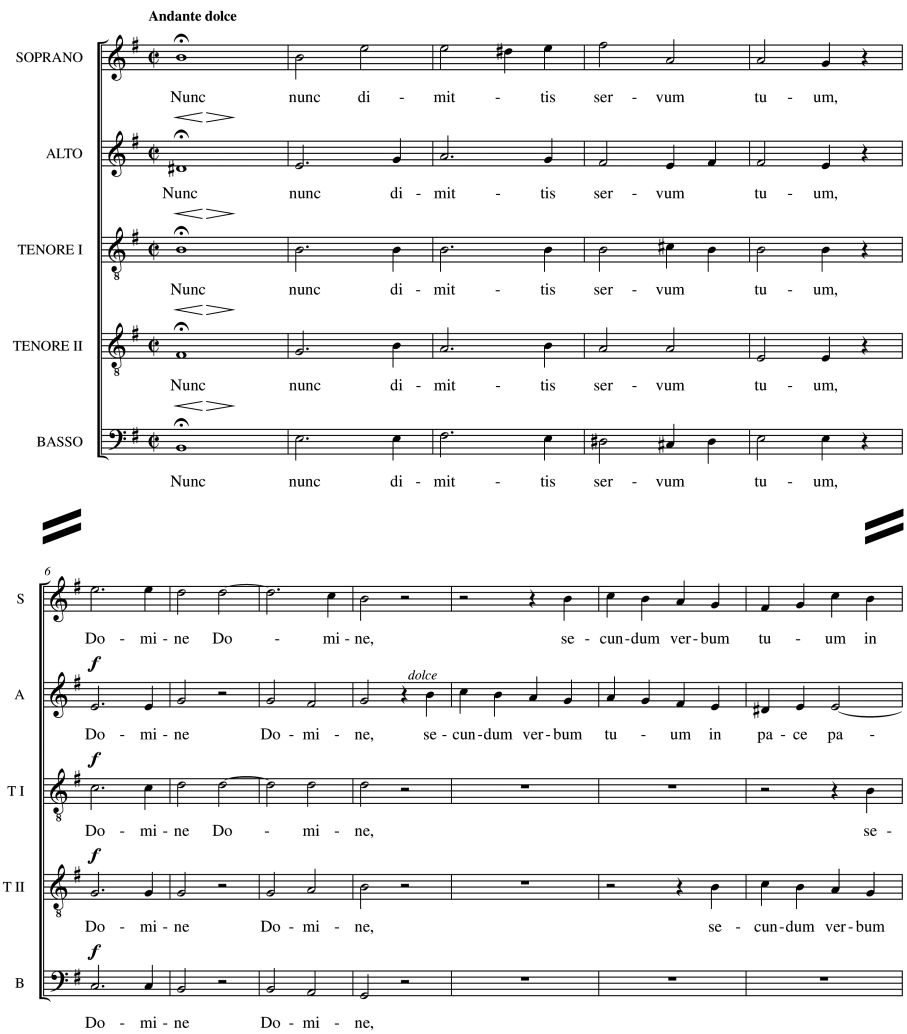

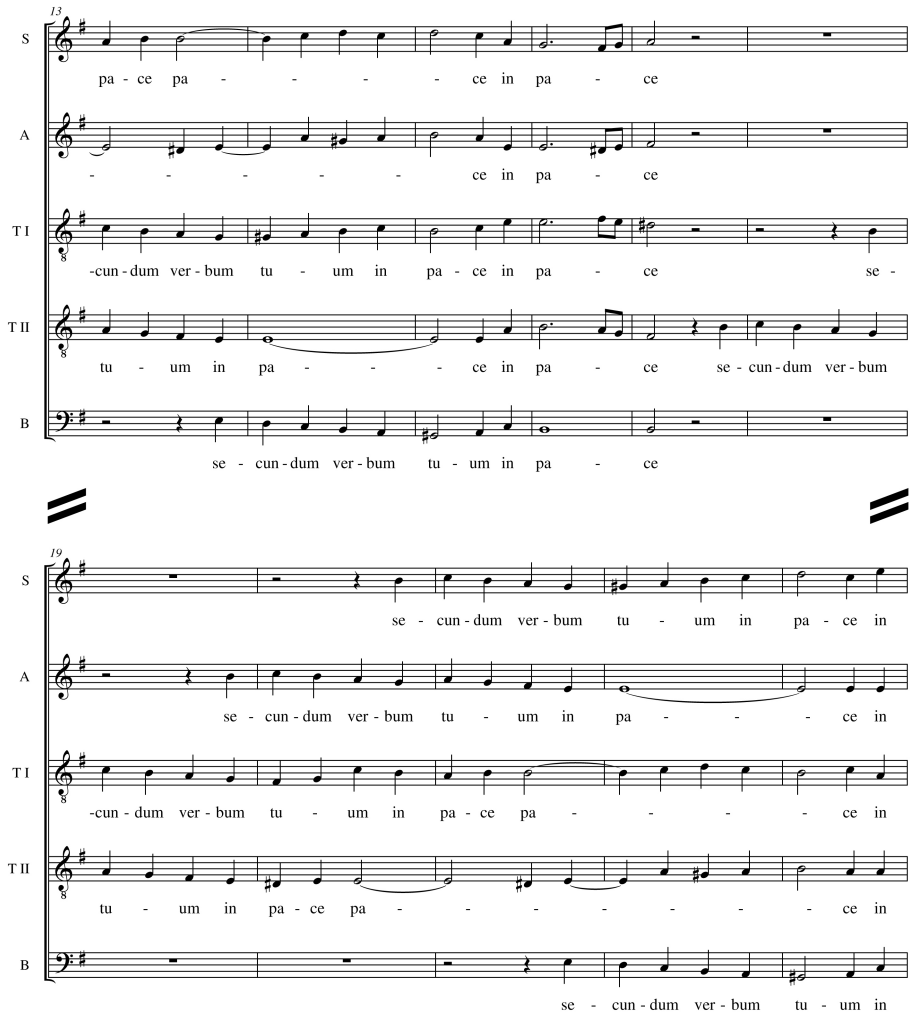
13
S
pa - ce pa - - - - ce in pa - ce
A
- - - - - ce in pa - ce
T I
-cun - dum ver - bum tu - um in pa - ce in pa - ce se -
T II
tu - um in pa - - - ce in pa - ce se - cun - dum ver - bum
B
se - cun - dum ver - bum tu - um in pa - ce
19
S
se - cun - dum ver - bum tu - um in pa - ce in
A
se - cun - dum ver - bum tu - um in pa - - - ce in
T I
-cun - dum ver - bum tu - um in pa - ce pa - - - - ce in
T II
tu - um in pa - ce pa - - - - - - ce in
B
se - cun - dum ver - bum tu - um in

24

S: pa - ce: Qui - a vi - de-runt o -

A: pa - ce: Qui - a vi - de - runt o - cu-li

T I: pa - ce: Qui - a vi - de - runt o - cu-li me - i o -

T II: pa - ce: Qui-a vi - de - runt o - cu-li o - cu-li me - i o -

B: *risoluto* pa - ce: Qui - a vi - de - runt o - cu-li me - i vi - de-runt

31

S: - cu-li me - i Sa - lu - ta - re tu - um Sa - lu - ta - re

A: me - i Sa - lu - ta - re tu - um Sa - lu - ta - re

T I: - cu-li me - i Sa - lu - ta - re tu - um Sa - lu - ta - re

T II: - cu-li me - i Sa - lu - ta - re tu - um Sa - lu - ta - re

B: vi - de-runt Sa - lu - ta - re tu - um Sa - lu - ta - re

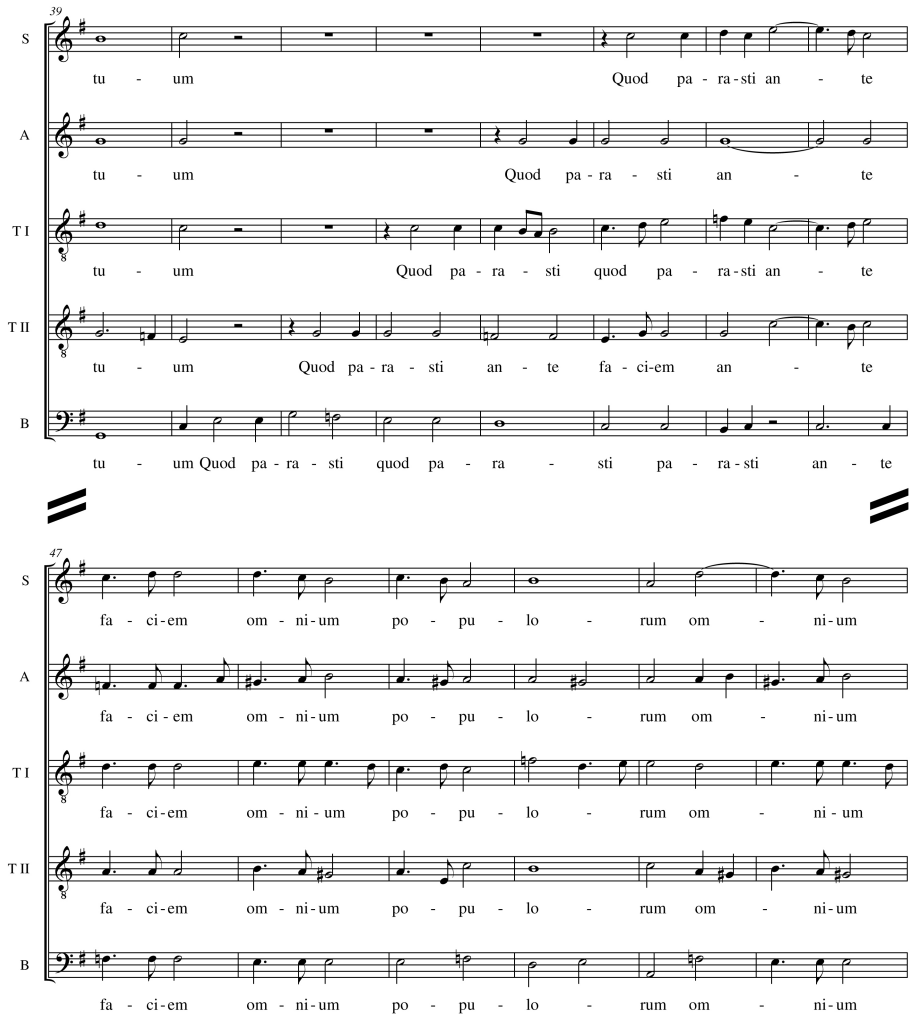
39
S
tu - um Quod pa - ra - sti an - te
A
tu - um Quod pa - ra - sti an - te
T I
tu - um Quod pa - ra - sti quod pa - ra - sti an - te
T II
tu - um Quod pa - ra - sti an - te fa - ci-em an - te
B
tu - um Quod pa - ra - sti quod pa - ra - sti pa - ra - sti an - te
47
S
fa - ci-em om - ni-um po - pu - lo - rum om - ni-um
A
fa - ci - em om - ni-um po - pu - lo - rum om - ni-um
T I
fa - ci-em om - ni - um po - pu - lo - rum om - ni - um
T II
fa - ci-em om - ni-um po - pu - lo - rum om - ni-um
B
fa - ci-em om - ni-um po - pu - lo - rum om - ni-um

53

S: po - pu - lo - rum: Lu - men lu - men lu - men ad

A: po - pu - lo - rum: Lu - men lu - men lu - men ad

T I: po - pu - lo - rum: Lu - men lu - men lu - men ad

T II: po - pu - lo - rum: Lu - men lu - men lu - men ad

B: po - pu - lo - rum: Lu - men lu - men lu - men ad

62

S: re - ve-la - ti - o - nem gen - ti - um, et glo - ri-am ple - bis

A: *f* re - ve-la - ti - o - nem gen - ti - um, et glo - ri-am ple - bis

T I: *f* re - ve-la - ti - o - nem gen - ti - um, et glo - ri-am ple - bis

T II: *f* re - ve-la - ti - o - nem gen - ti - um, et glo - ri-am ple - bis

B: *f* re - ve-la - ti - o - nem gen - ti - um, et glo - ri-am ple - bis

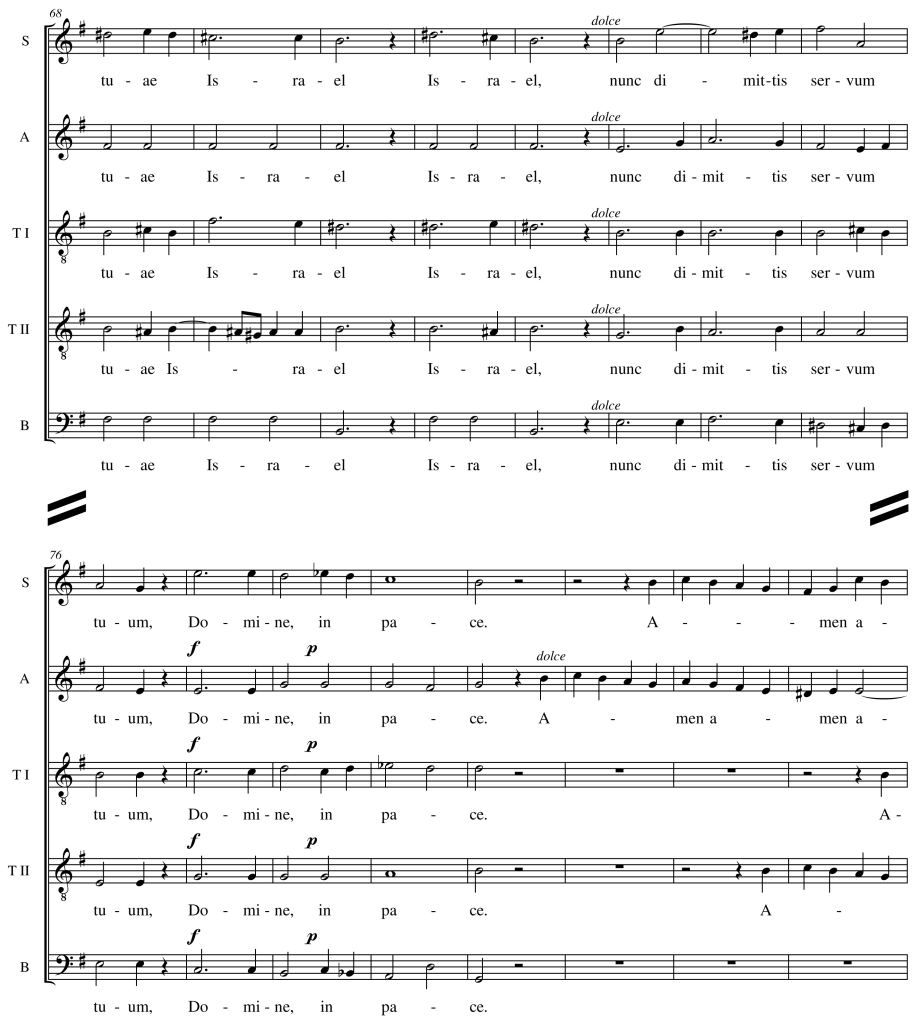
68
S
tu - ae Is - ra - el Is - ra - el, nunc di - mit-tis ser - vum
A
tu - ae Is - ra - el Is - ra - el, nunc di - mit - tis ser - vum
T I
tu - ae Is - ra - el Is - ra - el, nunc di - mit - tis ser - vum
T II
tu - ae Is - ra - el Is - ra - el, nunc di - mit - tis ser - vum
B
tu - ae Is - ra - el Is - ra - el, nunc di - mit - tis ser - vum
dolce
76
S
tu - um, Do - mi - ne, in pa - ce. A - - - men a -
A
tu - um, Do - mi - ne, in pa - ce. A - men a - men a -
T I
tu - um, Do - mi - ne, in pa - ce. A -
T II
tu - um, Do - mi - ne, in pa - ce. A -
B
tu - um, Do - mi - ne, in pa - ce.
f
p

84

S: - men a - - - men a - men a -

A: - - - - men a - men a -

T I: - - men a - men a - men a - men a -

T II: -men a - - - men a - men a - men a - men a -

dolce

B: A - - men a - men

92

S: - - men a - men a - men a - men a - men.

A: -men a - - - men a - men a - men a - men.

T I: - men a - - - men a - men a - men a - men.

T II: - - - - men a - men a - men a - men.

B: a - - - men a - men a - men a - men.